

Heide [VERTELT]

www.heidevertelt.be

343

9 augustus 2026

Wie was Wilhelm Carl Gottfried Bertrand (1835–1908)

De Duitse koopman achter Villa Holganza

Wie vandaag langs de Kapellensteenweg wandelt merkt tussen het groen een statige negentiende-eeuwse villa op. De meeste inwoners kennen haar als Villa Holganza of villa Standaerd. Weinigen weten echter wie de bouwheer was of waarom deze villa juist op die plaats werd gebouwd. Achter het gebouw schuilt het verhaal van Wilhelm Carl Gottfried Bertrand, een Duitse koopman die vanuit Beieren naar Antwerpen trok, er een succesvolle handelscarrière uitbouwde en in Kalmthout een van de eerste grote villadomeinen liet aanleggen.

Van Rothenburg naar Antwerpen

Wilhelm Carl Gottfried Bertrand werd op 2 april 1835 geboren in Rothenburg ob der Tauber, een middeleeuwse stad in de Beierse streek Franken. Oorspronkelijk kwam de familie uit Montbéliard,

Villa Holganza in 1922

EEN WAARGEBEURD MYSTERIE. EEN VERHAAL DAT JE NIET MEER LOSLAAT.

In de gangen van het Antwerpse gerechtsgebouw loopt onderzoeksrechter Olivier gebukt onder een zware last. Het dossier Steinmann. Jaren na de fatale schietpartij in het domein Phoenix Park blijft de zaak hem achtervolgen. Wat hij ooit liet optekenen als een passionele moord, ontpoet zich in zijn nachtmerries tot een web van verraad. Terwijl de grenzen tussen zijn herinneringen en de realiteit vervagen, komt Olivier tot een schokkende ontdekking. De waarheid is geen mooi verhaal zoals hij ervan had gemaakt, maar een gevaarlijk spel dat destijds minutieus werd geregisseerd. Elk bewijsstuk dat hij opnieuw onderzoekt, legt een diepere laag van manipulatie bloot. Zijn dromen en zijn nieuwe onderzoek brengen Olivier tot een nieuwe conclusie. De zaak Steinmann is geen liefdesdrama meer. Het is een levende confrontatie met het verleden. Durf jij de geheimen te ontrafelen? Het mysterie wacht. Maar wees gewaarschuwd. De waarheid heeft een prijs die Olivier bijna zijn verstand heeft gekost. Hoe ver zou Olivier durven gaan?

PROMOTIEPRIJS

20 €

IN PLAATS VAN

27,50 €

BESTEL TIJDIG!

BIJ BESTELLING UITERLIJK OP VRIJDAG 21/08/2026

✉ danny.mathysen@gmail.com

TRUE CRIME. MYSTERIEUS. KALMTHOUT EN ANTWERPEN.

Frankrijk, en verhuisde later naar Stuttgart, Rothenburg, Hamburg en dan een sprong naar Antwerpen.

In de eerste helft van de negentiende eeuw had Rothenburg zijn economische bloeitijd achter zich gelaten. Voor jonge, ambitieuze mannen bood de stad weinig kansen. Velen trokken daarom naar de snelgroeende handelscentra van Europa. Een van die steden was Antwerpen. Na de Belgische onafhankelijkheid kende de Antwerpse haven een spectaculaire groei. Duitse handelshuizen vestigden zich er massaal en bouwden een internationaal netwerk uit. In 1858, op drieëntwintigjarige leeftijd, kwam ook Wilhelm Bertrand naar Antwerpen. Hij trad in dienst bij de handelsfirma Osterrieth & Schmid, een vooraanstaand Duits handelshuis. De firma waarin hij werkte was actief in de internationale import- en exporthandel, onder meer met het La Plata-gebied in Zuid-Amerika. Huiden, wol, leder en andere handelswaren maakten deel uit van die economische wereld. Later wordt Bertrand in officiële akten aangeduid als *négociant*, een benaming die wijst op een zelfstandig koopman of internationaal handelaar.

Huwelijk en gezin

Vermoedelijk leerde Wilhelm als zakenman Paul Clemens Duncker (1841-1909) kennen. Duncker beheerde "Duncker & Joly" uit Hamburg, een verzekeringsmakelaar en averij-agentschap. Het bedrijf was werkzaam in de maritieme sector. Ook Wilhelm Bertrand is volgens krantenartikelen werkzaam in deze sector. Mogelijk heeft Wilhelm via zijn contact met Paul Duncker zijn oudere zus Anna Maria Duncker leren kennen. Anna Maria Duncker was in haar eerste huwelijk reeds op jonge leeftijd weduwe geworden. Op 7 mei 1863 huwde Wilhelm Bertrand in Hamburg met Anna Maria Duncker (1838–1920). Kort daarna vestigde het echtpaar zich definitief in Antwerpen.

Hun gezin groeide uit tot een van de grotere burgerlijke gezinnen uit die tijd. Wilhelm Bertrand en Anna Maria Duncker kregen 13 kinderen waarvan er één dood werd geboren en één op negenjarige leeftijd overleed. Alle anderen hebben een lang en goed leven gekend.

1. Anna Magdalena Clara (1864 - 1929)
2. Maria Ludovica (1865 - 1940)
3. Martinus Theodorus Wilhelmus (1866 - 1875)
4. Johan Christian (1867 - 1941)
5. Carolus Georgius (1869 - 1928)
6. Friedrich Hermann (1870 - 1963)
7. Siegfried Otto (1871 - 1943)
8. Walter Heinrich (1872 - 1944)
9. Reinhold Albrecht (1873 - 1946)
10. Suzanna Elizabeth (1874 - 1957)
11. Gottfried Paul (1875 - 1969)
12. Maria Margaretha (1876 - 1925)
13. ? (1883 - 1883) (niet gedoopt dus niet genaamd)

De eerste kinderen werden geboren in Antwerpen, de laatste 6 kinderen werden allemaal (vanaf 1872) geboren in Kalmthout. De kinderen kregen opvallend vaak Duitse voornamen. Dat toont aan dat de familie haar Duitse identiteit bleef bewaren, ook al woonde zij al jarenlang in België.

Vente Publique
D'ENV. 202,193 KILOG.

FROMENT DE CALIFORNIE

ET D'ENVIRON
4000 sacs vides à Grain de Californie
PLUS OU MOINS AVARIÉS,
Sans frais aucuns à charge des acheteurs.

Les Courtiers soussignés vendront publiquement le MARDI 1er JUILLET 1873, à 2 heures de relevée, à la salle de ventes, Courte rue des Claires, d'ordre et pour compte de qui il appartiendra, en présence de M. Wilhelm Bertrand, agent des assureurs, et par le ministère de l'huissier H. SCHUERMANS :

Env. 202,193 kilog. Froment de Californie,
Env. 4,000 sacs vides à Grain de Californie,

Importés de San-Francisco par le 3-mâts américain Robert L. Lane, cap. Williams, et se trouvant déposés dans les allèges suivantes, amarrées au côté Nord du Grand ancien Bassin (au Kielkaai) :

Allège *Amiral*, patron Dubois, environ 155,910 kilogrammes.
" *Escorial*, " Deprez, " 46,283 "

Les sacs vides sont déposés également dans ces allèges.
A voir le jour de la vente dès 8 heures du matin, ou plutôt en s'adressant aux Courtiers ;

1865 H. CLAESSENS, — H. DE WOLF.

In deze advertentie van juli 1873 was de rol van **Wilhelm Bertrand** als *agent des assureurs* (verzekeringsagent) cruciaal voor de juridische en financiële afwikkeling van de openbare verkoop.

Waarom naar Kalmthout?

In 1871 kende het gezin Bertrand reeds zeven kinderen, mogelijk was hun woning in Antwerpen te klein. In dat jaar nam Wilhelm Bertrand een opmerkelijke beslissing. Hij kocht een uitgestrekt domein van ongeveer 3,3 hectare in Kalmthout en liet er een voor die tijd indrukwekkende villa bouwen. Waarom koos hij juist voor Kalmthout? Het antwoord ligt in de ontwikkeling van de streek. Dankzij de spoorlijn Antwerpen–Roosendaal werd Kalmthout gemakkelijk bereikbaar vanuit de stad. Welgestelde Antwerpse burgers ontdekten de gezonde lucht, de dennenbossen en de uitgestrekte heidevelden. Kalmthout groeide uit tot een geliefde plaats voor buitenverblijven. Bertrand behoorde tot de pioniers van die ontwikkeling. Zijn villa kreeg aanvankelijk de naam Holganza. De oorsprong van die naam is niet met zekerheid bekend. Mogelijk verwijst zij naar het Spaanse woord *holganza*, dat in die tijd "zorgeloosheid" of "welvaart" betekent. Pas later werd de villa bekend onder de tweede naam Rothenburg, vrijwel zeker een verwijzing naar de geboorteplaats van Wilhelm Bertrand.

Een villa met een boodschap

Op de achtergevel plaatst Wilhelm een spreuk die veel zegt over de bouwheer: *"Der Herr ist Sonne und Schild."* Deze woorden zijn afkomstig uit Psalm 84 en betekenen: *"Want de Heer God is een zon en een schild."* De spreuk past bij Bertrands protestantse achtergrond. Hij maakte deel uit van de Duitse evangelische gemeenschap van Antwerpen en was betrokken bij de oprichting van de Duitse Christuskirche. Zijn geloof maakte dus ook deel uit van de identiteit die hij met zijn buitenverblijf wilde uitstralen.

Villa Rothenburg, de achterkant van villa Holganza in 1910

Leven op Holganza

Hovenierwoning in de tuin van villa Holganza

Hoewel we geen dagboeken of persoonlijke brieven van Wilhelm Bertrand kennen, kunnen we ons het leven op het domein enigszins voorstellen. Een groot gezin woonde in de villa, geholpen door dienstboden. De kinderen speelden in het park, terwijl hun vader geregeld naar Antwerpen reisde om zijn handelszaken te regelen.

Volgens familieverhalen was Wilhelm een bekend en succesvol zakenman die, wanneer hij naar Antwerpen moest, met een koets naar het station van Kalmthout werd gebracht, en als hij twee minuten te laat kwam wachtte de trein op hem.... Hij had dictatoriale neigingen: tegen de tijd dat hij weer thuis verwacht werd was er paniek in het huishouden of zijn pijp en pantoffels wel op de juiste plaats lagen...

De stamouders van de Kalmthoutse families Noppe, Carolus Noppe gehuwd met Julia Pollet, moeten Wilhelm gekend hebben. Zij kwamen in 1887 in de hovenierswoning in de tuin van villa Holganza wonen. Carolus verzorgde de tuin en Julia hielp in het huishouden.

Holganza was niet alleen een woonhuis, maar ook een symbool van maatschappelijk succes. Uit geboorteakten blijkt dat het gezin daadwerkelijk in Kalmthout woonde. Zo wordt in 1874 als adres Dorpstraat, wijk A nr. 4 vermeld, terwijl een akte uit 1876 spreekt van Kerkeneind, wijk A nr. 4a.

Wat gebeurde er na het overlijden van Wilhelm?

Na het overlijden van Wilhelm Bertrand op 11 april 1908 verdween de familienaam geleidelijk uit Kalmthout. Zijn weduwe Anna Maria Duncker vertrok uit Kalmthout en liet in Antwerpen in 1908 nog een statig herenhuis bouwen aan de Van Putlei naar een ontwerp van architect Daniël Rosseels. Het gebouw staat vandaag op de inventaris van het bouwkundig erfgoed.

Stadsvilla van 1 Anna Maria Duncker

Handtekening Wilhelm Bertrand

Anna Maria Duncker overleed in 1920 in Stuttgart. De kinderen huwden, verhuisden en kregen andere familie-namen. Toch weten we dat de familie zich verder uitbreidde.

Dochter Maria Ludovica Bertrand huwde met Johann Ludwig Höckle. Zij kregen minstens één dochter, Lina Höckle, die later trouwde met iemand uit de familie Harttmann. Ook de zonen Friedrich Hermann, (*overgrootvader van de in Kalmthout wonende Catherine Bertrand*) en Reinhold Albrecht huwden en kregen een nageslacht.

Volgens familiebronnen zijn op dit moment nog 42 levende afstammelingen van Wilhelm waarvan er 14 de naam Bertrand dragen.

Met dank aan Marc Bertrand, achterkleinzoon en Catherine Bertrand, bed-achterkleindochter van Wilhelm Bertrand.

(Bijdrage van Wim Kuypers).

Nieuwe korpschef voor de zone Grens

Op 1 augustus kreeg de politiezone Grens een nieuwe korpschef. Die dag liep het mandaat van Rudy Verbeeck ten einde. Ondertussen werd An Saen voorgedragen als de nieuwe korpschef voor de zone Grens, welke de gemeente Essen, Kalmthout en Wuustwezel omvat.

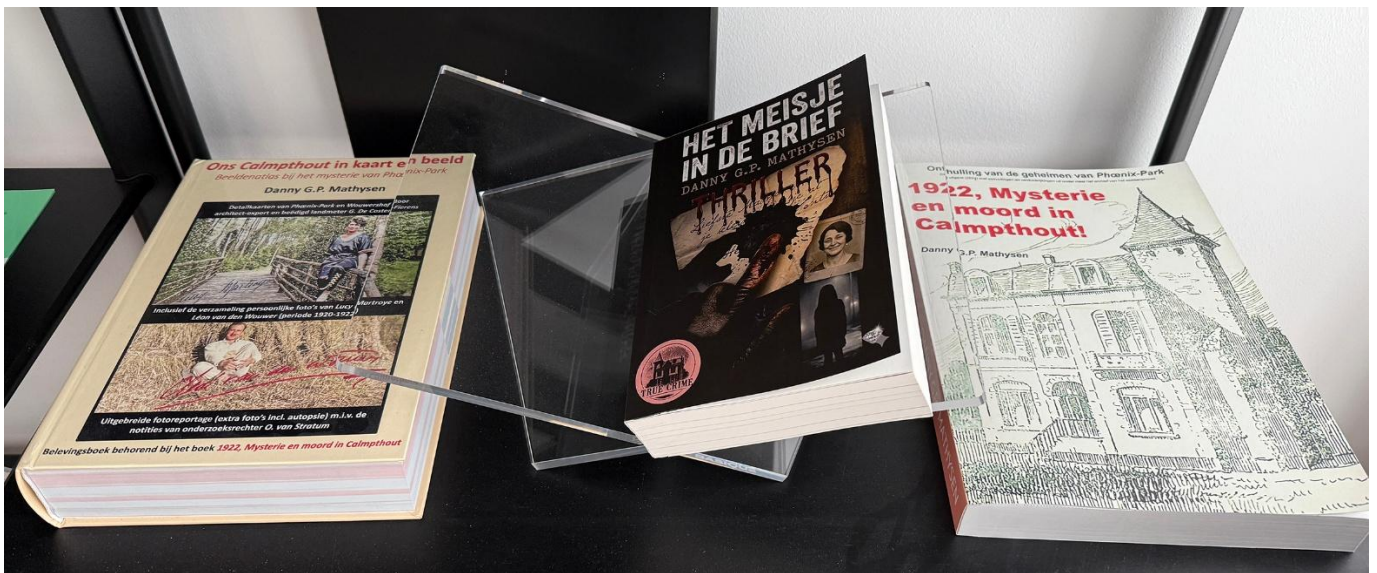
An is geen onbekende binnen het korps, zij kwam al in 2006 het korps Grens versterken als teamchef van de recherche. Ondertussen heeft zij gedurende die 20 jaar kennis gemaakt met het reilen en zeilen van het korps, en de bevolking. De laatste jaren was zij al adjunct-korpschef, nu klimt ze op naar de hoogste functie.

Nieuwe thriller “Het meisje in de brief” verschijnt

Met de lancering van de thriller *Het meisje in de brief* beleeft auteur Danny G.P. Mathysen zijn literaire debuut. Eerder bracht hij in eigen beheer al de boeken *1922, Mysterie en moord in Calmthout* (2023) en *Ons Calmthout in kaart en beeld: Beeldenatlas bij het mysterie van Phoenix-Park* (2025) uit. Nu waagt de auteur zich aan een compleet ander genre.

Auteur Danny G.P. Mathysen neemt de lezers met dit nieuwe boek actief mee terug naar één van de meest mysterieuze moordzaken uit het verleden: de zaak Steinmann. Wat ooit als een gesloten zaak werd beschouwd, na de afronding van het assisenproces, ontvouwt zich in dit meeslepende verhaal tot een complex web van overspel, intriges, financiële kwesties en een diepgeworteld verraad.

In *Het meisje in de brief* draait alles om de diepe, innerlijke gewetensstrijd van onderzoeksrechter Olivier. De zaak Steinmann, die hem al jaren in zijn greep hield, is voor hem een persoonlijke obsessie geworden. Terwijl hij de waarheid achter een fatale schietpartij probeert te achterhalen, vervagen voor Olivier de grenzen tussen zijn professionele plicht en zijn persoonlijke demonen. De thriller kenmerkt zich door een psychologische gelaagdheid. Het boek daagt de lezer uit om mee te kijken over de schouder van een man die geconfronteerd wordt met de ongemakkelijke waarheid dat gerechtigheid een prijs heeft.

Het boek wordt op donderdagavond 24 september 2026 officieel gelanceerd met een voordracht voor Cultuursmakers Kalmthout en zal daarna verkrijgbaar zijn. Prereservatie aan een gereduceerd tarief is mogelijk tot en met 21 augustus 2026. In het voorjaar van 2027 volgt over de zaak Steinmann nog podcast-reeks, waaraan de auteur zal meewerken.

Wie wil kan het boek op voorhand reserveren door contact te nemen met de auteur via danny.mathysen@gmail.com. Het boek wordt gedrukt in A5-formaat en telt meer dan 400 bladzijden aan geheimen en mysterieuze ontwikkelingen.

“Knap werk. Een thriller schrijven is totaal anders dan de twee boeken die u al heeft uitgebracht betreffende ‘de Moord’. Maar ook deze manier van schrijven is zeer aangenaam om te lezen. het boek uitlezen ging heel snel.” (Paul Witters)

“Durf jij de geheimen te ontrafelen? Het mysterie wacht. Maar wees gewaarschuwd. De waarheid heeft een prijs die Olivier bijna zijn verstand heeft gekost.” (Danny G.P. Mathysen)

Over de auteur

Danny G.P. Mathysen is verbonden als gastprofessor en opleidingscoördinator voor de medische vervolgoopleidingen aan de Universiteit Antwerpen (UAntwerpen) en het Universitair Ziekenhuis Antwerpen (UZA). In zijn vrije tijd is hij gepassioneerd geraakt door het verleden van de plek waar hij een groot deel van zijn jeugd doorbracht. De historische onderbouwing van zijn debuutroman verscheen eerder al in zijn boeken *1922, Mysterie en moord in Calmpthout* (2023) en *Ons Calmpthout in kaart en beeld: Beeldenatlas bij het mysterie van Phoenix Park* (2025).

Contactgegevens:

Website: www.dannymathysen.be

Danny G.P. Mathysen

Pastoor Wouterstraat 2A – 2650 Edegem

Tel. 0472 10 75 02

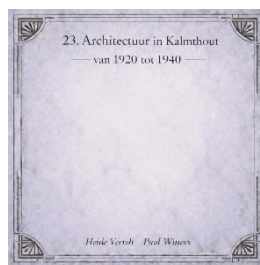
E-mail: danny.mathysen@gmail.com

Daarnaast is er via Youtube een trailer te bekijken over de lancering van de thriller *Het meisje in de brief* via volgende link: <https://youtu.be/tune7XK0EGU?si=edkN1nst3H8nGnU1>

Deel 3 Architectuur

Deel 1

Deel 2

Deel 3

Nadat in deel 1 & deel 2 de architectuur van de eerste periode “Fin de siècle (1900 – 1920) en de tweede periode “Modernisme” (1920 – 1940) aan bod kwam wordt het nu tijd om met deel 3 te beginnen:

“Hedendaags 1950 – 2025”.

Deze periode ontstond na WOII en is te vergelijken met een gelijkaardige periode na WOI. In heel Europa werden plots overall moderne gebouwen opgericht zonder dat men vooraf een duidelijk wederopbouwbeleid had uitgestippeld.

Er was nood aan nieuwe woningen en deze moesten functioneel zijn. Ook met een knipoog naar bio-ecologisch bouwen?

Dit ecologisch bouwen staat los van de architecturale vormgeving. Duurzaam bouwen houdt rekening met gezondheids- en milieuaspecten. Hierbij komen er vier aspecten aan bod:

1. Het ruimtegebruik
2. De energiestroom
3. De materialenstroom
4. De waterstroom

Onder impuls van de energiecrisis van de jaren '73 en '78 en de daaruit voortvloeiende economische toestand werden de ideeën van het postmodernisme afgeslankt. Men evolueert meer naar woningen van de latere 'nieuwe eenvoud'. We maken tijdens onze tocht kennis met verschillende huizen op onze route in Kalmthout.

Deze tocht starten we volgende week in nummer 344 – Heide Vertelt en onze eerste halte is de tuinwoning van de familie Van Belle – Smout en we toeren in 18 delen verder om verschillende gebouwen in de schijnwerper te zetten.

(bijdrage van Paul Witters)

Tentoonstelling met werken van Wim Kuypers geopend!

In de cafetaria van het Arboretum mocht Wim Kuypers afgelopen donderdag heel wat mensen verwelkomen bij de opening van de tentoonstelling "Kalmthout in grafiet en houtskool".

Wim had een mooie compilatie uitgewerkt waarbij hij heel wat bewerkingen toonde van oude foto's van

Kalmthout. Hij deed aan de hand van foto's een tochtje vanaf het dorp naar Heide en zo via de heide naar den Heuvel. Daarbij had hij ook gebruik gemaakt van AI-toepassingen, het was zeker het bekijken waard.

De tentoonstelling van de werken gaat door in de galerij van het Arboretum, (naast de cafetaria). De tentoonstelling is alle dagen open van 7 augustus tot 13 september telkens van 10 tot 17u en is gratis toegankelijk. Wim zal zelf elke zondagnamiddag aanwezig zijn. Telkens op zondag, tijdens zijn aanwezigheid, zal de presentatie te bekijken zijn.

Siebe De Valckeneer is de nieuwe kampioen van Kalmthout

Het was vrijdag in het centrum van Heide een gezellige drukte om er de wielervedstrijden "Acht van heide" bij te wonen. Zowel de retro- of de FUN-koers trokken heel wat toeschouwers waarvan meerdere ook het nieuwe Kalmthoutse biertje "Heikneuter" wilden proeven.

Er was in de namiddag al wat drukte rondom de toeg. Het nieuwe Kalmthoutse biertjes werd er gedoopt met als peter en meter de burgemeesters van Kalmthout en Kapellen. En als we over dopen spreken; het was de gelegenheidspastoor Eric Duerloo die de

doopplechtigheid nog meer kleur gaf met een ferme besprenkeling! Ook de suikerbonen en de deskundige uitleg van bierbrouwer Tom van Brabant, zorgde voor de omkadering.

Om 16u45 was het dan tijd om de retro-koers te starten, er kwamen 25 renners aan de start waarbij toch een zevental Kalmthoutenaren waarbij ook de 82-jarige Luc De Groof, die de oudste renner van de groep was. De jury in oudere klederdracht keurde de groep en kende talrijke prijzen toe. De wedstrijd zelf werd gewonnen door Niels Van Winckel voor Jelle Muraille. Ben Oudermans werd derde.

De ondertussen sterk aangegroeide groep supporters zagen hoe 56 renners de start namen voor de FUN-wedstrijd die liep over 74 km, en met een gemiddelde van bijna 47 km/uur werd afgewerkt. Hier was het spannender. Uiteindelijk ging Jordan Koster als eerste over de eindmeet voor Sem Hoppenbrouwers en de Nederlander Sjoerd Krijger. De klassementssprint werd gewonnen door Essenaar Joeri Lambrechts.

Tijdens deze tweede wedstrijd moest ook beslecht worden wie kampioen 2026 van de gemeente Kalmthout werd. Met een 13de plaats was het uiteindelijk Siebe De Valckeneer die zich voor de tweede maal op een rij tot kampioen kroonde. Samen met Michaël Peeters (2de) en Robbe Brughmans (3de) zorgde hij voor een mooi podium.

Tot laat in de avond bleef de sfeer in het centrum van Heide gewaarborgd, daarvoor zorgde niet alleen de wielierclub Wieka VZW maar ook de horecazaken uit de buurt. Meer dan eens werd nog maar eens bewezen dat Heide leeft!

Volgende week brengen we nog een aantal sfeerfoto's van deze avond.

Herman Lathouwers overleden.

In AZ Klina in Brasschaat overleed op 5 augustus Herman Lathouwers. Herman werd geboren in Kalmthout op 29 september 1960 en was gehuwd met Monique Hendryckx en vader van vier kinderen. Nog niet zo lang geleden kon hij gaan genieten van zijn pensioenjaren maar een kortstondige ziekte besliste hier anders over. Herman was ook actief binnen de Kalmthoutse voetbalploeg "de Blauwe korenbloem". Van Herman wordt afscheid genomen nu vrijdag om 14u in de Sint Jozefskerk van Heide. Hij rust in vrede!

Memorial Jaro De Bruyne komt eraan!

Op **zondag 30 augustus** gaat al voor de 6de maal de G-sportdag "*Memorial Jaro de Bruyne*" door op het voetbalterrein van Heibos en in de omliggende straten. De G-sportdag wordt jaarlijks ingericht om Jaro De Bruyne te herdenken, een jongeling die zich erg hard inzette voor vele Kalmthoutse verenigingen.

Ook dit jaar is er weer een heel programma voorzien, hierover volgende week meer maar noteer alvast de datum!

Uit de oude doos.

We publiceren deze week een foto van een imker in de Kalmthoutse heide. We krijgen zo een beeld hoe er lang geleden aan bijenteelt werd gedaan.

Ook in het nieuwe Kalmthoutse bier "*heikneuter*" werd honing verwerkt van de Kalmthoutse imkers Antonissen uit de Groeneweg!

*Heide vertelt is een uitgave van de VZW Heide vertelt.
Redactie: Heidestatiestraat 58/1
2920 Kalmthout
0477/22.24.81
www.heidevertelt.be*

